

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

Μουσική

Επιμορφωτής: κ. Ιωάννης Ρεξ

Βραχνής Εμμανουήλ

Εργασία στα πλαίσια της **επιμόρφωσης Β' επιπέδου** «*Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών για την Αξιοποίηση και Εφαρμογή των ΤΠΕ στη Διδακτική Πράξη*» του Ε.Π. «Εκπαίδευση και δια βίου μάθηση», ΕΣΠΑ 2007-2013, με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

ΧΙΟΣ 2012

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

1. **Τίτλος διδακτικού σεναρίου:** Μουσική
2. **Τάξη:** Ε΄
3. **Εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές:** Γλώσσα, Μουσική, Αισθητική Αγωγή.
4. **Συμβατότητα με το ΑΠΣ και το ΔΕΠΠΣ:** Το περιεχόμενο του διδακτικού σεναρίου είναι απόλυτα συμβατό με το ΔΕΠΠΣ και το ΑΠΣ του μαθήματος της Γλώσσας στο Δημοτικό Σχολείο καθώς αναφέρεται στη διδασκαλία της υπάρχουσας διδακτικής ενότητας του σχολικού βιβλίου. Μέσα από στοχευμένες δραστηριότητες οι μαθητές θα αντιληφθούν και θα εκτιμήσουν την αξία της μουσικής ως ανώτερης καλλιτεχνικής έκφρασης σε όλο τον κόσμο και διαχρονικά. Θα έρθουν σε επαφή με πολλά είδη μουσικής και μέσω αυτής με τον πολιτισμό και την καλλιτεχνική δημιουργία.
5. **Διδακτική ενότητα:** Ενότητα 7. << Μουσική >> Βιβλίο Γλώσσας μαθητή Β΄ τεύχος, σελ. 7 και Τετράδιο Εργασιών Α΄ τεύχος σελ. 53
6. **Γνώσεις και πρότερες ιδέες ή αντιλήψεις των μαθητών:** Σε ότι αφορά το γνωστικό αντικείμενο, έχουν έρθει σε μια πρώτη επαφή με την τεχνική της αφήγησης (1^η ενότητα) και την περιγραφή (4^η και 6^η ενότητα). Μπορούν να εντοπίσουν τα ρήματα σε μια περίοδο και, από την προηγούμενη τάξη, να τα συνδέουν με άλλους όρους της πρότασης (υποκείμενο και αντικείμενο). Ως προς τη χρήση Γ.Π.Ε. υπάρχει επαρκής γνώση χειρισμού ηλεκτρονικού υπολογιστή και προηγούμενη εμπειρία στη χρήση των προγραμμάτων: SmartTools (λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης), Revelation Natural Art (λογισμικό ζωγραφικής), Hot potatoes, περιήγησης στο διαδίκτυο (π.χ. Internet Explorer, Mozilla Firefox) και επεξεργασίας κειμένου (Word).
7. **Σκοπός και στόχοι:**

Σκοπός: Οι μαθητές με την παιδαγωγική αξιοποίηση ευρείας γκάμας ΝΤ (εκπαιδευτικό λογισμικό, λογισμικό γενικής χρήσης, λογισμικό πολυμέσων, διαδίκτυο) και συμβατικού υλικού (βιβλίων, φύλλων εργασίας) να έρθουν σε επαφή με τη μουσική και την τέχνη εν γένει με τρόπο ελκυστικό που ευνοεί τη συμμετοχική δράση και τη διαδικασία της ανακαλυπτικής μάθησης.

  1. Ως προς το γνωστικό αντικείμενο
    - a) Να γνωρίσουν οι μαθητές τα μουσικά όργανα και των τρόπο κατασκευής τους.

- b) Να αφηγούνται πως πέρασαν σε μια συναυλία ή μια μουσική εκδήλωση.
- c) Να απαγγέλουν και να τραγουδούν στίχους έχοντας αντιληφθεί με ποια διαδικασία και με ποιους συντελεστές από το στίχο φτάνουμε στη δημιουργία τραγουδιού.
- d) Να περιγράφουν έργα τέχνης.

II. Ως προς τη διαδικασία μάθησης

- a) Να αναγνωρίζουν τα μεταβατικά και τα αμετάβατα ρήματα.
- b) Να ξεχωρίζουν το αντικείμενο από το κατηγορούμενο.
- c) Να συνεργάζονται σε μικρές ομάδες για την εκτέλεση δραστηριοτήτων και την επίλυση προβλημάτων.
- d) Να εκφράσουν τις καλλιτεχνικές ανησυχίες και αναζητήσεις τους ερχόμενοι σε επαφή με τη μουσική αλλά και με άλλες μορφές τέχνης.

III. Σε σχέση με τις ΤΠΕ

- a) Να αναζητούν πληροφορίες σε μια ποικιλία πηγών, να τις αξιολογούν, να αναφέρουν τις πηγές τους και να αιτιολογούν την επιλογή τους.
- b) Να κάνουν σύνθετες αναζητήσεις και να μπορούν να χρησιμοποιούν με επιτυχία τους τελεστές «και/and» και «ή/or».
- c) Να κρίνουν και να αξιολογούν τις εργασίες τους καθώς και εργασίες άλλων.
- d) Να αξιοποιούν του εννοιολογικούς χάρτες για την εμβάθυνση και κατανόηση πληροφοριακού υλικού.
- e) Να χρησιμοποιούν στις αναζητήσεις τους λέξεις κλειδιά.

8. Διδακτική προσέγγιση (θεωρητική και μεθοδολογική)

Το σενάριο «Μουσική» στηρίζεται στις αρχές του εποικοδομητισμού (constructivism) και στην Κοινωνικοπολιτιστική θεωρία του Vygotsky. Δίνεται έμφαση στην «κριτική και στοχαστική σκέψη, στη συμμετοχική και συνεργατική μάθηση, στη δημιουργική έκφραση και στη διεπιστημονική προσέγγιση της γνώσης» (Μακράκης, 2006, Ράπτης & Ράπτη, 2006).

Ως μέθοδος διδασκαλίας προτείνεται η παραδοσιακή – δασκαλοκεντρική κατά την προετοιμασία και ενημέρωση της τάξης για μια διδακτική ώρα και η ομαδοσυνεργατική για τη διεξαγωγή των εργασιών και την τελική παρουσίασή τους. Προτείνεται δηλαδή, η εφαρμογή ενός κατευθυνόμενου ερευνητικού/ανακαλυπτικού μοντέλου

διδασκαλίας, όπου ο διδάσκοντας ωθεί ουσιαστικά τους μαθητές στο να ερευνήσουν και να ανακαλύψουν νέα δεδομένα.

9. **Εργαλεία εφαρμογής :**

Λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης (Cmap, στηρίζεται στις θεωρίες του εποικοδομισμού και του κοινωνικού εποικοδομισμού), λογισμικό natural art, μηχανή αναζήτησης στο διαδίκτυο www.google.gr, αναζήτηση στο www.youtube.com, λογισμικό δημιουργίας αλληλεπιδραστικών τεστ hot potatoes και φυσικά το βιβλίο και το τετράδιο του μαθητή.

10. **Εκτιμώμενη διάρκεια :** 6 διδακτικές ώρες

11. **Προτεινόμενη πορεία διδασκαλίας**

Ι. Προετοιμασία-Χώρος υλοποίησης-Οργάνωση τάξης

Ως χώρος υλοποίησης του εκπαιδευτικού σεναρίου προτείνεται τόσο η αίθουσα διδασκαλίας, όσο και το εργαστήρι πληροφορικής. Ειδικότερα, στην αίθουσα διδασκαλίας, οι μαθητές έχουν συζητήσει και ενημερωθεί αναλυτικά από το δάσκαλο για το ακριβές περιεχόμενο της δραστηριότητας που θα ασχοληθούν, τις αρμοδιότητές τους, έχουν παραλάβει όλα τα απαραίτητα εργαλεία για την εργασία τους, και γνωρίζουν σαφώς τους στόχους και τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα αυτής της προσπάθειας.

Στο εργαστήρι πληροφορικής, τοποθετούνται σε 3 ομάδες τριών μελών η καθεμία και 1 ομάδας τεσσάρων μελών (η σύνθεση των ομάδων έχει συμφωνηθεί μετά από συνεννόηση στην αίθουσα) και αναλαμβάνουν καθήκοντα Εκπροσώπου, Αναπληρωτή Εκπροσώπου και Γραμματέα. Κάθε ομάδα αναλαμβάνει να απαντήσει σε Φύλλο Εργασίας που έχει προετοιμάσει από πριν ο εκπαιδευτικός. Η θεματολογία είναι περίπου η ίδια αλλά με παραλλαγές σε επιμέρους ενδιαφέροντα. Ακόμα, κάθε ομάδα μπορεί να επιλέξει το όνομά της και να προσφωνείται με αυτό από τον εκπαιδευτικό και τους συμμαθητές.

Ο δάσκαλος οφείλει να έχει φροντίσει για τη σωστή και εύρυθμη λειτουργία του Εργαστηρίου, να έχει προεπιλέξει και μελετήσει τις ιστοσελίδες που θα διερευνηθούν, να έχει ετοιμάσει τα Φύλλα Εργασίας που θα δοθούν στις ομάδες, να έχει προβλέψει τυχόν απρόοπτα και απρόσμενες εξελίξεις κατά τη διεξαγωγή της διδασκαλίας (όπως αν οι ιστοσελίδες που θα μελετήσουν οι ομάδες είναι ενεργές τη συγκεκριμένη ημέρα κ.α.). Ο ρόλος του διδάσκοντα προτείνεται να είναι βοηθητικός, καθοδηγητικός, ενισχυτικός και παρεμβατικός μόνο όταν είναι απαραίτητο.

Όταν εισέλθουν οι ομάδες στο Εργαστήριο, κάθονται σε συγκεκριμένο Η/Υ και παραλαμβάνουν τυπωμένα την ταξινόμηση των μουσικών οργάνων

και τα Φύλλα Εργασίας. Το μελετούν προσεκτικά όλοι μαζί και κατόπιν ξεκινούν τη διερεύνηση, τη μελέτη και την αποτύπωση των δραστηριοτήτων και των συμπερασμάτων τους με τη βοήθεια και την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού.

II. Απαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή

Φορητός ηλεκτρονικός υπολογιστής και βιντεοπροβολέας για την τάξη, ηλεκτρονικοί υπολογιστές (ένας για κάθε ομάδα μαθητών στο εργαστήριο), τα προγράμματα Microsoft Word, Hot potatoes, εκπαιδευτικό λογισμικό Natural Art ή Tux Paint, το λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης cmap tools, πρόσβαση στο διαδίκτυο και εκτυπωτής.

III. Σαφής αναφορά στο ρόλο, μαθητών, διδάσκοντος και των NT

Οι μαθητές έχοντας ως υπόβαθρο τις πρότερες γνώσεις και εμπειρίες καλούνται, αφού <<ταξιδέψουν>> με σύγχρονα και παραδοσιακά εργαλεία, να οργανώσουν και να παρουσιάσουν στην τάξη ό,τι <<ανακάλυψαν>> περιπλανώμενοι στον κόσμο της μουσικής και των δημιουργών της χρησιμοποιώντας και τις NT.

Ο εκπαιδευτικός πρέπει να έχει προετοιμαστεί κατάλληλα καλλιεργώντας στους μαθητές πνεύμα συνεργασίας, αναγνώρισης του ρόλου και της προσφοράς του άλλου, σύνθεσης απόψεων και φυσικά δυνατότητας χρήσης των NT .

Οι NT έχουν το δικό τους ρόλο. Η εξερεύνηση του διαδικτύου, με τη χρήση ενός διαφυλλιστή, είναι ένα καταπληκτικό εργαλείο στα χέρια των μαθητών όπου με την βοήθεια του δασκάλου θα ανακαλύψουν τον πλούτο της γνώσης που κρύβει. Επίσης, είναι κατάλληλη ευκαιρία ο δάσκαλος να περάσει και μερικά μηνύματα στους μαθητές για την ασφάλεια των πληροφοριών του διαδικτύου και ότι όλες οι πληροφορίες πρέπει να αξιολογούνται και να μην υιοθετούνται άκριτα.

Το ανοιχτό λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης και ανάπτυξης της κριτικής σκέψης Cmap δίνει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να κατευθύνει την όλη μαθησιακή διαδικασία στο στόχο που έχει θέσει. Παράλληλα όμως είναι και ένα εξαιρετικό εργαλείο στην αξιολόγηση του μαθήματος μέσα από την οποία θα καταλάβει αν τα μέσα που χρησιμοποίησε βοήθησαν πραγματικά τους μαθητές του στην ανακάλυψη και οικοδόμηση της γνώσης.

Το λογισμικό δημιουργίας αλληλεπιδραστικών τεστ hot potatoes δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές, αφού κατακτήσουν τη γνώση και τις βαθιές

σχέσεις των εννοιών, να την χρησιμοποιήσουν «παίζοντας» και έτσι με αυτό τον τρόπο να εδραιώνεται η νέα γνώση.

Το Natural Art είναι ένα πρόγραμμα σχεδίου και ζωγραφικής με πολλά σχεδιαστικά εργαλεία. Διαθέτει ελκυστικό περιβάλλον και είναι εύχρηστο για παιδιά χωρίς να απαιτεί ιδιαίτερο χρόνο για εκμάθηση. Δίνει έμφαση στην ενεργό συμμετοχή των μαθητών στην προσωπική εμπλοκή στη μαθησιακή διαδικασία και προωθεί τις υπάρχουσες εμπειρίες και την έκφραση ιδεών.

12. Περιγραφή και αιτιολόγηση του σεναρίου (προστιθέμενη παιδαγωγική αξία)

Οι Νέες Τεχνολογίες αποτελούν πλέον βασικό συστατικό κάθε ανθρώπινης δραστηριότητας και διεκδικούν πρωτεύουσα και σημαντική θέση και στο χώρο της Εκπαίδευσης . Η ομαλή ενσωμάτωση και η παιδαγωγική και διδακτική τους ένταξη στην εκπαιδευτική διαδικασία αποτελεί πλέον κεντρικό στόχο των κυβερνήσεων σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. Χωρίς να παραβλέπονται οι αρνητικές επιπτώσεις από την αλόγιστη και μη παιδαγωγικά σωστή χρήση, η θετική αξιοποίηση των Υπολογιστικών και Δικτυακών Τεχνολογιών και η γόνιμη ένταξή τους στη διδακτική διαδικασία, ανοίγει πλέον νέους δρόμους και δίνει σημαντικές δυνατότητες σε μαθητές και εκπαιδευτικούς καθώς με τον τρόπο αυτό εμπλουτίζεται η εκπαιδευτική διαδικασία και αναδεικνύονται καινοτόμες σχέσεις αλληλεπίδρασης μεταξύ διδασκόντων και διδασκομένων σ' ένα εντελώς διαφορετικό μαθησιακό περιβάλλον. Ένα από τα μαθήματα του Δημοτικού Σχολείου στο οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί το διαδίκτυο είναι η Γλώσσα. Σύμφωνα, λοιπόν, με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ), ο μαθητής πρέπει να εξοικιωθεί με την τεχνολογία της πληροφορικής ώστε να αποκτήσει πρόσβαση στις πληροφορίες που παρέχονται μέσω του διαδικτύου. Έτσι, μπορούμε ν' αξιοποιήσουμε τις δυνατότητες που μας παρέχει ο Η/Υ, το λογισμικό (εκπαιδευτικό και γενικής χρήσης) και το διαδίκτυο στη διδασκαλία του μαθήματος, όπως για παράδειγμα να έχουμε άμεση πρόσβαση σε βιβλιοθήκες, σε αρχεία ήχου και εικόνας και άλλες πηγές καθώς και σε ιστοσελίδες συγγραφέων και εκδοτικών οίκων. Με άλλα λόγια, αυτά τα μέσα που κατά περίπτωση χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα στη διδασκαλία, από την εικόνα (αφίσα, σχέδιο, φωτογραφία, ζωγραφική), το video, το cd με αναγνώσεις ή μελοποιήσεις κειμένων, μέχρι τα λογοτεχνικά αρχεία ή τα αρχεία των εφημερίδων και τις μεγάλες βιβλιοθήκες, τα περισσότερα απ' αυτά μπορούν να αναζητηθούν πλέον με ευκολία στο διαδίκτυο και να ενταχθούν με παιχνιδώδη και ευρηματικό τρόπο στη διδασκαλία. Με αυτό τον τρόπο ο μαθητής ασκείται στην επιλογή, στον έλεγχο και στη διασταύρωση της πληροφορίας και στην αποτελεσματική της χρήση, δηλαδή συμμετέχει ενεργητικά στην εκπαιδευτική διαδικασία ενώ ο ρόλος του εκπαιδευτικού διαφοροποιείται και από παρουσιαστής-παντογνώστης ασκεί ρόλο βοηθητικό

και διαμεσολαβητικό σε μια προσπάθεια καθοδήγησης και διευκόλυνσης των μαθητών να προσεγγίσουν με διερευνητικό και βιωματικό τρόπο τη γνώση.

13. Επιμέρους δραστηριότητες (ανά φάση υλοποίησης)

1^η φάση (μια διδακτική ώρα)

Με αφορμή το γνωστό πίνακα του Έλληνα ζωγράφου Γιώργου Ιακωβίδη που εικονίζεται στην αρχή της ενότητας (σελ. 7 Β' τεύχους βιβλίου του μαθητή) και αξιοποιώντας τη διάθεση των μαθητών να ονομάσουν τα όργανα που κρατούν τα παιδιά του πίνακα και να τα συγκρίνουν με αυτά που χρησιμοποιούν τα ίδια π.χ. τραγουδώντας τα κάλαντα γίνεται μια πρώτη επαφή τους με τα μουσικά όργανα και τη μουσική. Αφού γίνει ανάγνωση και στο κείμενο με τίτλο << Η συναυλία αρχίζει>> της Φιλίπ Μπαρμπώ που ακολουθεί οι μαθητές έχουν μπει στο κλίμα της ενότητας.

2^η φάση (δυο διδακτικές ώρες)

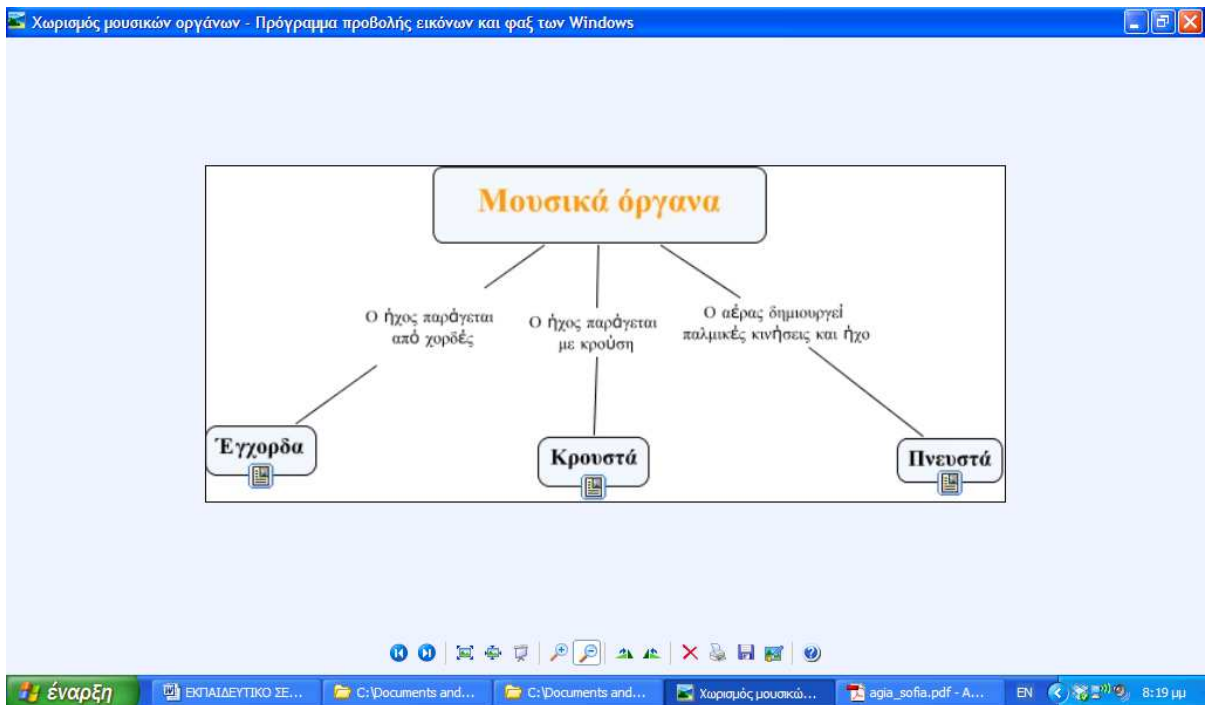
Προτρέπουμε τους μαθητές να ξεκινήσουν το πρόγραμμα SmartTools και να ανοίξουν το αρχείο [Μουσικά όργανα](#) που τους έχει δοθεί και σε έντυπη μορφή. Ένας από τους μαθητές της ομάδας αναλαμβάνει να γράψει στον επεξεργαστή κειμένου. Αφού ανοίξουν τον εννοιολογικό χάρτη, τους ζητάμε να συζητήσουν πάνω σε αυτόν, έπειτα να τον "μεταφράσουν" σε κείμενο και τέλος να εκτυπώσουν αυτό το κείμενο. Μπορούν αν θέλουν να συμβουλευτούν και το σχολικό βιβλίο. Οι τρεις ομάδες ασχολούνται με τις τρεις κατηγορίες των μουσικών οργάνων ενώ η τέταρτη περιηγείται στο διαδίκτυο αναζητώντας στοιχεία για τη σύνθεση και τη λειτουργία της ορχήστρας, τα κυριότερα όργανα κλασσικής μουσικής και τη δημιουργία μουσικής σύνθεσης. Ενδεικτικές είναι οι παρακάτω ιστοσελίδες :

http://el.wikipedia.org/wiki/Συμφωνική_ορχήστρα

<http://orxistra.blogspot.com/>

http://el.wikipedia.org/wiki/Δημοτικό_τραγούδι

<http://www.kallitexnorama.gr/portal/index.php/songs>

3^η φάση (δυο διδακτικές ώρες)

Εδώ οι μαθητές, αφού κάθε ομάδα ανακοινώσει και παρουσιάσει στην υπόλοιπη τάξη τις πληροφορίες και το υλικό που έχει επιλέξει, συμπληρώνουν τα φύλλα εργασίας που ακολουθούν αξιοποιώντας τις πληροφορίες που έχουν συγκεντρώσει και ταξινομήσει στην προηγούμενη φάση. Έχοντας εργαστεί και στο παρελθόν στη δημιουργία σταυρολέξου με τη βοήθεια του Hot potatoes φτιάχνουν η κάθε ομάδα ένα και τα ανταλλάσσουν μεταξύ τους σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή με τη βοήθεια του δασκάλου όπου χρειάζεται.

4^η φάση (μια διδακτική ώρα)

Εδώ τα παιδιά καλούνται να ανοίξουν το λογισμικό Revelation Natural Art και να ζωγραφίσουν μουσικά όργανα επιλέγοντας τις κατηγορίες Μουσική και Μουσική 2. Δημιουργούν έναν φάκελο μέσα στον οποίο τοποθετούν τα εκτυπωμένα κείμενα και τις εκτυπωμένες δημιουργίες του Revelation Natural Art. Τα περιεχόμενα του φακέλου αναρτώνται σε πίνακα ανακοινώσεων στην τάξη ή σε κάποιο κοινόχρηστο χώρο του σχολείου έτσι ώστε να είναι προσβάσιμα από όλους τους μαθητές της σχολικής μονάδας.

14. Φύλλα εργασίας

Φύλλο εργασίας 1

Παρατηρήστε τις παρακάτω εικόνες από συναυλίες και γράψτε τις εντυπώσεις σας.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Φύλλο εργασίας 2

Χώρισε τα παρακάτω όργανα σε κατηγορίες (έγχορδα, πνευστά, κρουστά) και γράψε το όνομα όποιου γνωρίζεις.

Μουσικό όργανο	Κατηγορία
	.....
	.....
	.....
	.....
	.....

	<p>.....</p>
	<p>.....</p>
	<p>.....</p>
	<p>.....</p>
	<p>.....</p>

15. Πρόσθετες πληροφορίες (Επεκτασιμότητα σεναρίου)

Οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν το υλικό τους και σε άλλα μαθήματα όπως τη Μουσική, τα Φυσικά και τα Εικαστικά. Στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης μπορεί να αποτελέσει αφορμή αυτή η εργασία για περεταίρω ενασχόλησή τους με τη μουσική, τα είδη της και τα μουσικά όργανα παραδοσιακά, κλασσικά και ηλεκτρονικά.

16. Αξιολόγηση (διαμορφωτική και τελική)

Η αξιολόγηση των μαθητών δεν μπορεί να γίνει σε γνωστικούς τομείς, καθώς η διδασκαλία δεν εμπεριέχει γνωστικά -με την κλασική μορφή - αντικείμενα. Ο εκπαιδευτικός όμως μπορεί να αξιολογήσει τις γλωσσικές και εκφραστικές ικανότητες των μαθητών με το Φύλλο Εργασίας. Ειδικότερα, η αξιολόγησή τους γίνεται κατά τη διάρκεια της ομαδικής εργασίας, όπου ο εκπαιδευτικός περιφέρεται σε όλες τις ομάδες, τις καθοδηγεί και τις διευκολύνει στις απαντήσεις αλλά και στην τελική παρουσίαση των εργασιών στο τέλος της διδασκαλίας. Πρέπει να τονιστεί ότι, σκοπός δεν είναι η αυτοαξιολόγηση αυτή καθαυτή, αλλά η ενθάρρυνση των μαθητών να λειτουργούν και να δουλεύουν ομαδικά, να χαίρονται το αποτέλεσμα της ομαδικής προσπάθειας και να παρωθούνται ο ένας από τον άλλο. Βέβαια, με τα Φύλλα Εργασίας και την εποπτεία καθ' όλη τη διάρκεια της εργασίας, ο εκπαιδευτικός σχηματίζει και διαμορφώνει αντίληψη για όλους τους μαθητές του. Ο εκπαιδευτικός στην προσπάθειά του να βελτιώνει συνεχώς το αποτέλεσμα των πρακτικών και μεθόδων του καλό είναι να συμπληρώνει την παρακάτω rubric για προσωπική του χρήση.

	Ανεπαρκές	Επαρκές	Καλό	Πολύ Καλό	Βαθμολογία
Αποτέλεσμα	Κακό αποτέλεσμα, πολλές ελλείψεις, εκτός χρονοδιαγράμματος.	Μέτριο αποτέλεσμα, λίγες ελλείψεις, εκτός χρονοδιαγράμματος.	Καλής ποιότητας αποτέλεσμα, ελάχιστες ελλείψεις, εντός χρονοδιαγράμματος.	Άριστο αποτέλεσμα, χωρίς ελλείψεις, εντός χρονοδιαγράμματος.	
Χρήση προτεινόμενων πηγών.	Καμιά προτεινόμενη πηγή.	Λιγότερες από τις μισές προτεινόμενες πηγές.	Περίπου οι μισές προτεινόμενες πηγές.	Περισσότερες από τις μισές προτεινόμενες πηγές.	
Ομαδική συνεργασία.	Ατομικότητα.	Μερική συνεργασία.	Συνεργασία με τα περισσότερα μέλη.	Συνεργασία με όλα τα μέλη.	
Δημιουργικότητα, καινοτομία.	Δεν εντοπίζεται καμία καινοτομία-δημιουργικότητα.	Εντοπίζεται δημιουργικότητα.	Εντοπίζεται καινοτομία και δημιουργικότητα σε ικανοποιητικό επίπεδο.	Καινοτόμο και πρωτοποριακό μήνυμα.	

17. Καταληκτικές επισημάνσεις-Παρατηρήσεις-Κριτική

Οι μαθητές σε όλα τα στάδια (ιδιαίτερα στη φάση διερεύνησης στο εργαστήριο πληροφορικής) συμμετείχαν ενεργά στην προσπάθεια επίτευξης των στόχων, έδειξαν ενδιαφέρον και συνεργάστηκαν αρμονικά στις ομάδες εργασίας. Αξιοσημείωτο είναι το ενδιαφέρον τους για τα εκπαιδευτικά λογισμικά που χρησιμοποιήθηκαν ιδιαίτερα το Smart tools το Natural Art και το Hot potatoes.

18. Ενδεικτική βιβλιογραφία - δικτυογραφία

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο(2002) Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) & Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (ΑΠΣ) Υποχρεωτικής εκπαίδευσης, Αθήνα ΥΠ.Ε.Π.Θ-Π.Ι

Κολιάδης, Ε. Α., (1997) Θεωρίες Μάθησης και Εκπαιδευτική Πράξη, Τ.Γ΄ Γνωστικές θεωρίες, Αθήνα.

Ματσαγγούρας, Η.Γ. (1998) Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία, Αθήνα, Εκδόσεις Γρηγόρης

ΥΠ.Ε.Π.Θ., (2000) Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών

ΥΠΕΠΘ-ΠΙ (2007) Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού (Βιβλίο Δασκάλου), Αθήνα, ΟΕΔΒ.

ΥΠΕΠΘ-ΠΙ (2007) Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού (Βιβλίο Μαθητή Β΄ τεύχος) Αθήνα, ΟΕΔΒ

ΥΠΕΠΘ-ΠΙ (2007) Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού (Βιβλίο Εργασιών Α΄ τεύχος) Αθήνα, ΟΕΔΒ

http://el.wikipedia.org/wiki/Συμφωνική_ορχήστρα

<http://orxistra.blogspot.com/>

http://el.wikipedia.org/wiki/Δημοτικό_τραγούδι

<http://www.kallitexnorama.gr/portal/index.php/songs>

<http://www.youtube.com/watch?v=TKthRw4KjEg&feature=related>

<http://www.youtube.com/watch?v=LrtW99qTk6E>

http://www.youtube.com/watch?v=Nk-kufw_zpo

<http://www.youtube.com/watch?v=TZ5AICTqcQI>

<http://www.youtube.com/watch?v=jgvuUqa0whA>

<http://www.youtube.com/watch?v=Zn4KvOo-rEg>

<http://www.youtube.com/watch?v=89A0vvoeI6M>